

یارانه‌ها و طرح تثبیت قیمت‌ها

مهتاب‌حسینی

اقدام مجلس در حذف بند مربوط به هدفمند کردن یارانه‌ها از بودجه سال ۸۸، آن‌هم پس از استقبال گسترده کارشناسان اقتصادی از این بحث که به قول آنان در اقدامی شجاعانه از طرف رئیس‌جمهور مطرح شده بود، آنگذر غیرمنتظره بود که حتی اعضای کمیسیون ویژه تحول اقتصادی نیز بررسی این لایحه پرداخته بودند، نتوانستند علت این رای منفی را تنها در نگرانی‌های اقتصادی نمایندگان جست‌وجو کنند. گرچه نمایندگان مجلس با دلایلی چون آگاه نبودن از تمام ابعاد چگونگی اجرای هدفمندسازی یارانه‌ها و نگرانی از تبعات تومی اجزای آن و در پیش رو بسون انتخابات دوره دهم ریاست‌جمهوری و به این مساله رای نداده و با حذف درآمد ۸ هزار و ۵۰۰ میلیارد تومانی دولت، کسری بودجه سنگینی را به دولت در سال ۸۸ وارد کردند اما نگاهی به تصمیم‌های اقتصادی نمایندگانی که به عنوان نمایندگان شاخص و اقتصاددان مجلس مطرح هستند، نشان می‌دهد نگرانی‌های اقتصادی، تنها دلیل آنها برای حذف این مساله به بودجه نبود. نکته جالب در رفتار این نمایندگان، اعتراف نکردن آنان به شکست خوردن طرح پرواژه‌شان یعنی «طرح تثبیت قیمت‌ها» بود که در نهایت منجر به حذف بند مربوط به هدفمند کردن یارانه‌ها در مجلس شد. نمایندگان و کارشناسان اقتصادی مجلس که تا دیروز بر طبل هدفمندسازی یارانه‌ها و همچنین نگرانی درباره هدرروی منابع انرژی کشورمان می‌کوبیدند، در مجلس هفتم با اقتقاد به این مساله که افزایش قیمت حامل‌های انرژی در ابتدای هر سال موجب به وجود آمدن تورم غیر عادی و سنگینی بر اقتصاد کشور می‌شود، اقدام به تصویب طرح تثبیت قیمت‌ها کرده و از آن نیز با عنوان بزرگ‌ترین هدیه مجلس هفتم به مردم یاد کردند، اما در حالی که قرار بود این طرح منجر به کاهش نرخ تورم در جامعه شود، اجرای سهمیه‌بندی بنزین و پس از آن افزایش قیمت بنزین غیرسهمیه‌ای و همچنین افزایش قیمت کالاها و خدمات دیگر نظیر آب، برق و گاز نشان داد طرح تثبیت قیمت‌ها در روزگار انتظارات تورمی و بحران جهانی اقتصادی راه به جایی نمی‌برد. طراحان طرح تثبیت قیمت‌ها اما با وجود گذشت ۴ سال از اجرای آن و اعتراف تمام کارشناسان اقتصادی به بی‌اثر و

بلکه مضر بودن اجرای آن در کاهش یا حتی کنترل و تثبیت نرخ تورم، هنوز هم بر نظرات خود پافشاری می‌کنند و سال گذشته نیز با وجود اینکه می‌دانستند بحران جهانی اقتصادی و به تبع آن کاهش قیمت نفت و بنزین و مواد اولیه صنعت بهترین فرصت برای هدفمند کردن یارانه‌ها و حذف یارانه‌های انرژی است، فرصت طلایی اجرای هدفمندسازی یارانه‌ها را نیز از دست داده و اجرای آن را به ۴ سال آینده موکول کردند. ماده ۳ قلمون برنامه چهارم توسعه که توسط نمایندگان دوره هفتم مجلس حذف شد، مقرر می‌کرد که از ابتدای سال ۸۴ دولت اجازه یابد بنزین و دیگر فراورده‌های نفتی را به قیمت فوب خلیج فارس در داخل کشور بفروشد اما نظر کارشناسی طراحان طرح تثبیت قیمت‌ها این بود که افزایش قیمت حامل‌های انرژی که در دوران دولت اصلاحات در ابتدای هر سال به میزان اندکی بود ۵۰ ریال در هر لیتز بنزین انجام می‌گرفت، در ابتدای هر سال افزایش قیمت‌ها در دیگر کالاها را نیز سبب شده و موجب تسری افزایش قیمت کالاها و خدمات در تمام محصولات و خدمات کشور می‌شود و موج تورمی شدیدی را در ابتدای هر سال به اقتصاد کشور تحمیل می‌کند. بحث تثبیت قیمت‌ها اگرچه توانست در ابتدای هر سال افزایش قیمت حامل‌های انرژی را متوقف کند اما آمارها نشان داد جز در همان سال ۸۴ که این قانون برای نخستین بار اجرا شد، در دیگر سال‌های اجرای آن، به هیچ وجه نتوانسته از انتظارات تورمی در ابتدای سال و افزایش نرخ تورم در ماه‌های فروردین و اردیبهشت بکاهد. در آوردن دوباره کارشناسان اقتصادی به بحث هدفمندسازی یارانه‌ها، همچنین افزایش قیمت حامل‌های انرژی در واقع نشانه‌ای از شکست مجلس در کاهش تورم بود اما تردیدهای نمایندگان برای رای به برنامه‌های دولت در جهت هدفمندسازی یارانه‌ها نشان داد، مجلس در بحث‌های اقتصادی همچنان ره به راه خود می‌رود و اعتقادی به بحرانی بودن وضع یارانه‌ها در اقتصاد کشور ندارد. در هر صورت، اگر بانک جهانی در سال ۲۰۰۳(۲۰۰۳) با پیشنهاد حذف افزایش یکپارچه قیمت حامل‌های انرژی (معروف به سیاست مرگ یکبار و شیون هم یکبار) بدون در نظر گرفتن سیاست‌های جبرانی پیش‌بینی افزایش یکپارحه قیمت‌ها و نارضایتی‌های اجتماعی را نیز در بسته کارشناسی خود آورده بود، امروز برخی از اقتصاددانانی که این روش را به هزینه‌های گزافی برای کشور همراه می‌دیدند و در عین حال معتقد به ضرورت هدفمند شدن یارانه‌ها بودند، برای اثبات عقیده‌شان مبنی بر ثابت ماندن قیمت بنزین در جهت ثابت نرخ تورم، از آن طرف بام افتادند. در این میان هدفمند کردن یارانه‌ها همراه با پرداخت نقدی آنها به دهکده‌های پایین درآمدی که در صف انتظار طرح‌ها و لوایح دیگر مجلس هشتم قرار دارد و هنوز هم مشخص نیست که آیا اقتصاد جهانی، فرصت طلایی و مؤثر دیگری را در اختیار کشور قرار می‌دهد که بتوان از آن برای فرصت در جهت اجرای جراحی عمیق اقتصادی کشور استفاده کرد یا خیر.

اگر تاکنون دولت‌های گذشته از اینکه بودجه‌های سالانه تنها سند دخل و خرج دولت به شمار می‌رفت و فاقد هرگونه برنامه هدفمند مالی برای اداره کشور بود نگرانی داشتند، دولت نهم برای نخستین‌بار قبل از ارائه لایحه بودجه سال ۸۸، لایحه هدفمندسازی را به عنوان نخستین گام برای انجام تحول اقتصادی به مجلس ارائه داد و با وجود اینکه انتظار داشت تا قبل از زمان بررسی بودجه، این لایحه نیز به صورت قانون درآمده باشد، اما با مهلت خواستن نمایندگان برای بررسی بیشتر این لایحه، این بار در بودجه سال آخر خود یک قسمت از برنامه تحول اقتصادی به نام هدفمند کردن یارانه‌ها را گنجد

با این حال مجلس که به دلیل آگاه نبودن از ابعاد طرح هدفمند کردن یارانه‌ها، تصویب لایحه دولت را نیز به بررسی‌های بیشتر منوط کرده بود، در بررسی بند مربوط به هدفمند کردن یارانه‌ها نیز نتوانست بر تردیده‌ای خود غلبه کند و در عین حال غالب شدن فضای سیاسی و انتخاباتی بر تحلیل‌های کارشناسی اقتصادی، در نهایت مجلس رایه قطعی‌ای رساند که به کلی برنامه‌های دولت برای یارانه‌ها را از لایحه بودجه حذف کرد. با این حال تغییرات بودجه به همین موارد ختم نشد و در هشت محور مهم تغییراتی ایجاد شد که در نهایت به تبدیل شدن لایحه دولت به طرح نمایندگان برای اداره امور مالی کشور انجامید. هشت محور اساسی تغییرات مجلس در لایحه بودجه سال ۸۸ بدین شرح است:

- ۱- هدفمند کردن یارانه‌ها**

آخرین بودجه تدوین شده توسط دولت نهم، از همان ابتدائیز با وجود بحث‌هایی که بر سر هدفمندشدن یارانه‌ها ایجاد شده بود، حاشیه‌های زیادی داشت و در این مسیر همچنان که دولت سعی در ارائه هر چه سریع‌تر لایحه بودجه با توجه به اثرات بودجه‌اندکی یارانه‌ها آن داشت، مجلس و بویژه کمیسیون ویژه تحول اقتصادی نیز با برگزاری جلسات منظم و فشرده سه ماهه، به بررسی این لایحه پرداختند. در نهایت در بهمن ماه بودجه به مجلس رفت و رئیس‌جمهوری در نطق خود هنگام تقدیم این لایحه بر رئیس مجلس تصریح کرد که بحث هدفمند شدن یارانه‌ها در واقع «پاشنه آشیل» بودجه سال ۸۸ است. پاشنه آشیل بودجه اما بسیار زودتر از زمانی که تصور می‌شد، مورد هدف قرار گرفت و در حالی که اعضای کمیسیون ویژه تحول اقتصادی همچنان درگیر جلسات خود برای بررسی اثرات هدفمند کردن یارانه‌ها در لایحه بودجه بودند، در صحن مجلس به کلی حذف شد.

مروری بر اقدامات برخی نمایندگان و اهداف سیاسی‌ای که پشت این اقدامات نهفته بود، نشان می‌دهد سیاسی‌کاری در بررسی لوائح اقتصادی دولت در مجلس هشتم این‌بار در بررسی لایحه بودجه به اوج خود رسیده بود تا حتمی که غلامرضا مصباحی‌مقدم، رئیس کمیسیون ویژه تحول اقتصادی، با اشاره به اینکه هدفمند کردن یارانه‌ها تکلیف دولت در برنامه چهارم توسعه بوده است، تلاش برخی از نمایندگان برای حذف این مساله را اقدامی غیرقانونی خواند و اذعان کرد این اقدام کسری بودجه هنگفتی را در سال جدید به دولت وارد می‌کند. بر اساس آیین‌نامه جدید مجلس شورای اسلامی در جریان بررسی لوائح بودجه سالانه، اگر تبصره‌ای از بودجه یا پیشنهادی از نمایندگان مخالف مفاد برنامه‌های توسعه‌ای باشد، این تبصره باید به رای دو

سوم از نمایندگان برسد. بحث هدفمندسازی یارانه‌ها نیز یکی از تکلیفاتی قانونی دولت در برنامه چهارم توسعه است؛ به این معنا که بر اساس ماده ۹۵ قانون برنامه چهارم توسعه، دولت باید نظام اطلاعاتی جامع کشور را به گونه‌ای تدوین کند که پرداخت یارانه به خانوارهای پردرآمد کاهش یافته یا حذف شود و در مقابل میزان یارانه اعطایی به خانوارهای کم‌درآمد افزایش یابد، اما نمایندگان مجلس با این حال در شرایطی به هدفمند شدن یارانه‌های رای این حال معذور و برای این کار هیات رئیسه مجلس نتوانست رای دو سوم نمایندگان را جمع کند و طبق مصوبات عادی مجلس بااین مساله برخورد کرد.

در جریان بررسی لایحه بودجه در کمیسیون تلفیق، نمایندگان با وجود اینکه می‌دانستند حذف منابع درآمدی و همچنین بخش‌های هزینه‌های هدفمند کردن یارانه‌ها، کلیات بودجه را دچار تغییرات جدی می‌کند، اما باز هم به حذف این مساله از لایحه دولت رای دادند. این بار اما کمیسیون ویژه تحول اقتصادی بود که با توجه به جلسات کارشناسی‌ای که در این‌باره داشته، با پیشنهاد خود کمیسیون تلفیق را وادار به پذیرش درآمد حداقلی ۵۰۰ میلیارد تومانی از محل هدفمندسازی یارانه‌ها کرد و باز با این حال این پیشنهاد نیز در صحن مجلس با رای نمایندگان مواجه نشد. حذف یکپاره بند مربوط به هدفمندسازی یارانه‌ها در بودجه سال ۸۸ در صحن مجلس، دولت را با کاهش درآمد آتشکار ۸ هزار و ۵۰۰ میلیارد تومانی رو به رو کرد و در آخرین روز بررسی بودجه در صحن مجلس نیز نمایندگان نتوانستند راهکار مناسبی برای جبران این کسری بودجه بیابند و به همین دلیل سده‌ترین راه را برگزیده و دولت را مکلف کردند از محل «صرفه‌جویی‌های دولتی» و همچنین اعتبارات عمرانی تخصیص داده نشده این کسری بودجه را پوشش دهد.

- ۲- واردات بنزین بدون بودجه**

گرچه نمایندگان مجلس معتقد بودند حذف بند مربوط به هدفمند کردن یارانه‌ها از لایحه بودجه تاثیر

«**وطن امروز**» گزارش می‌دهد

تغییر محوری مجلس هشتم در بودجه ۸۸

نماه‌اکوان

تاکنون جلسات تخصصی و کارشناسی زیادی برای شیوه بودجه‌ریزی عملیاتی و از بین بردن شیوه‌های سنتی بودجه‌نویسی در کشور بر گزار شده و راه‌های مختلفی برای برنامه‌محور شدن آنها به دولت‌ها پیشنهاد شده است، اما نظام بودجه‌ریزی قدیمی کشور که سرسختانه در سازمان‌های تغییرات مجلس در بودجه ۸۸ نتوانست تا سال‌های گذشته بودجه را با حجم کمتر و قدرت عملیاتی بیشتر به دولت ارائه کند، انحلال سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی و عزم دولت برای تدوین بودجه‌ای برنامه‌محور و کم‌حجم، سرانجام پس از سال‌ها، دولت نهم را به رویه‌ای رهنمون شد که بودجه قطور سال‌های گذشته را به لایه‌های کم‌حجم و منطبق با برنامه‌های بالادستی مثل برنامه چهارم توسعه، سند چشم‌انداز ۲۰ ساله و سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی رساند. بودجه سال ۸۸ البته از این منظر دارای ویژگی‌های خاصی بود. اتفاقات مهم و بسیار تعیین کننده‌ای در چهار سال گذشته به وجود آمده و در نهایت دولت را به این نتیجه رسانده بود که با شجاعت کامل از انجام دادن جراحی عمیقی روی اقتصاد کشور سخن بگوید و به اصلاح هفت محور کلیدی اقتصاد ایران یعنی نظام بهروری، مالیات، گمرک، یارانه‌ها، توزیع کالاهای اساسی، بانکداری و ارزشگناری پول ملی بپردازد.

و در بعد سیاسی نیز نارضایتی‌هایی را نسبت به دولت موجود می‌آورد. شاید همین موضوع سبب شده بیشتر کارشناسی منشای بیشتر تغییرات مجلس در بودجه ۸۸ را مسائل سیاسی بویژه انتخابات آتی ریاست‌جمهوری تفسیر کنند. باید منتظر ماند و دید در نهایت مجلس و دولت بر سر قیمت بنزین و دیگر حامل‌های انرژی که همواره در بودجه‌های سالانه از مهم‌ترین بخش‌های مورد جدال دو قوه است، به چه نتیجه‌ای خواهند رسید. یکی دیگر از تغییرات قابل توجه در لایحه بودجه سال ۸۸، حذف یارانه برق بدون تعیین تکلیف قیمت برای آن است. دولت که تا سال گذشته مبلغ سه هزار و ۸۰۰ میلیارد تومان برای برق یارانه در نظر گرفته بود، در سال ۸۸ مجبور است برای این کسری بودجه باز هم به راه‌های بیندیشد که قبل از این برای جبران کسری بودجه واردات بنزین گفته شد. گرچه نمایندگان معتمدند تغییراتی که در لایحه بودجه داده‌اند، به هیچ وجه انسجام و نظم بودجه را به هم نریخته است، اما فراموش کردن افزایش میزان یارانه‌ها که در لایحه دولت به سرفر رسانده بود عملاً بودجه را به بودجه‌ای بدون انسجام و یکپارچگی و توازن تبدیل کرد.

□ **۳- کاهش اعتبارات کالاهای اساسی**
نمایندگان مجلس در بخش اعتبارات هزینه‌ای، اعتبارات کالاهای اساسی در سال ۸۸ را ۴۲۲۷۵ میلیارد ریال کاهش دادند که این کاهش موجب خواهد شد پرداخت یارانه‌ها بویژه یارانه گندم متوقف شود. نگاهی به اعتبارات کالاهای اساسی در لایحه بودجه نشان می‌دهد مجموع یارانه کالاهای اساسی در بودجه سال۸۸ به اندازه یارانه آرد و نان یعنی چهار میلیارد تومان (خرید ۱۱ میلیون تن گندم) است و در صورت عدم تصویب طرح هدفمندسازی یارانه‌ها در مجلس (آن‌هم به گونه‌ای که دولت در نظر داشته است و با همان میزان درآمد برای دولت) باید موضوع اختصاص یارانه به کالاهای اساسی همچون شیر، گندم، آرد و نان دوباره در مجلس شورای اسلامی مطرح شود و پس از آن اعتبار مورد نیاز ضروری باید ارائه‌اگر این میزان از سوی مجلس تصویب نشود وزارت بازرگانی مجبور خواهد شد برای تامین گندم مورد نیاز کشور از ذخایر استراتژیک و سالانه گندم که در حال حاضر حدود سه میلیون تن است، استفاده کند و مشخص نیست با استفاده اجباری از این میزان گندم موجود چگونه می‌توان ریسک افتادن از ذخایر استراتژیک را جبران کرد.

□ **۴- کاهش اعتبارات سرمایه‌گذاری نفت**
براساس لایحه دولت کل سرمایه‌گذاری شرکت نفت حدود سه هزار و ۸۰۰ میلیارد تومان، معادل چهار میلیارد دلار پیش‌بینی شده بود که با تغییرات گسترده مجلس در ردیف‌های بودجه، یک میلیارد و ۱۸۰ میلیون دلار از این اعتبارات کسر شده است. بررسی‌های کارشناسی درباره تاثیرات تغییرات گسترده اعمال شده توسط مجلس در لایحه بودجه در حالی که تاکنون یک میلیارد و ۱۸۰ میلیون دلار از اعتبارات شرکت ملی نفت در سال جاری است که این امر سرمایه‌گذاری در حوزه نفت را به مشکلات جدی روبرو می‌کند. بررسی‌های کارشناسی نشان می‌دهد با توجه به جزء «الف» بند ۷ ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۸۸ مبلغ یکصد میلیون دلار، جزء «ج» مبلغ ۶۸۰ میلیون دلار و جزء «ط» این بند ۴۰۰ میلیون دلار از اعتبارات شرکت ملی نفت کسر شده است. همچنین با توجه به جزء «ب» بند ۷ ماده واحده حدود یکپهزار و ۲۸۰ میلیارد تومان درآمد شرکت ملی گاز نیز کاهش

روابط سیاسی

در گرو بودجه اقتصادی

گروه سیاسی: اگر تاکنون نحوه رسیدگی به بودجه‌های سالانه، کاری تخصصی و صرفاً اقتصادی بود که توسط نمایندگان مجلس انجام می‌شد، در سال آخر فعالیت دولت نمی‌توان با قاطعیت کامل از غیرسیاسی بودن این کار یا نادیده گرفتن منویات سیاسی و گاه حزبی و گروهی نمایندگان در بررسی لایحه دولت سخن گفت. اگر نماینده‌ای بین دو دوره هشتم و ششم مجلس که هر دو گرایش‌های سیاسی یکسانی با دولت داشتند انجام مهم، مشخص می‌شود حتی مواضع مشترک اصولگرایان نیز نتوانست در سال آخر به مدد دولت آمده و منویات او در بودجه سال ۸۸ را به تصویب برساند و شاید بتوان گفت چنین اختلاف نظری میان دولت و مجلس اصولگرا بر سر مسائل اقتصادی تاکنون بی‌سابقه بوده است، اختلافی که یکی از نمایندگان مجلس را واداشت اعلام کند برخی از همکاریاش در کمیسیون تلفیق بودجه با تصویب یک طرح به حسای لایحه دولت، این بودجه را برای ساقط کردن او تغییر می‌دهند. در نهایت با تصویب شدن بودجه‌ای که به قول رئیس‌جمهور به طرح نمایندگان برای اداره اقتصاد کشور تبدیل شده بود، روند تازه‌ای از روابط روسای دو قوه مجریه و مقننه شکل گرفت؛ روندی که با نامه اخطار قانون اساسی رئیس‌جمهور به مجلس آغاز شد و همچنان با کشف راهکارهای جدید توسط مجلس برای افزایش نظارت هیات رئیسه و نمایندگان بر عملکرد دولت ادامه دارد. شاید بتوان گفت، نقطه عطف روابط دولت و

مجلس در بررسی مسائل اقتصادی و تقابل درون جبهه اصولگرای، لایحه بودجه سال جاری و مساله اخطار قانون اساسی رئیس‌جمهور به مجلس شورای اسلامی بود که خود پدید آورنده مسائل حاشیه‌ای بیشتر در مناسبات دو قوه مجریه و مقننه شد.

علی لاریجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی پس از دریافت نامه اخطار قانون اساسی رئیس‌جمهور و در حالی که از استفاده کردن رئیس‌جمهور از اختیاراتی که تاکنون از آنها استفاده نکرده بود متعجب شده بود، در پاسخ، نلمه‌ای با لحن غیر معمول به احمدی‌نژاد نوشت و بدون آنکه پاسخی به سوال‌های رئیس‌جمهور داشته باشد، اعتراض خود به نامه رئیس‌جمهور را با جمله: «نامه شما اقدامی ندارد.» نشان داد و در واقع اقدام رئیس‌جمهور در ابلاغ اخطار قانون اساسی به رئیس مجلس بود که آینده روابط دو قوه یا به عبارت بهتر روابط روسای دو قوه را مشخص کرد و رئیس

مجلس را به این نتیجه رساند که اگر رئیس‌جمهور می‌تواند بر اساس اختیاراتی که تا به حال آن استفاده نکرده بود، به مجلس اخطار قانون اساسی بدهد، پس رئیس مجلس نیز می‌تواند از اختیاراتی که تاکنون داشته و استفاده نکرده است، برای گرفتگی در دولت استفاده کند. ماجرای برخورد سیاسی مجلس با لایحه بودجه سال ۸۸ به دلیل نزدیکی به انتخابات دوره دهم ریاست‌جمهوری اما به همین جا ختم نشد و مساله بعدی که بلافاصله پس از تعطیلات سال نو، باز هم محل مناقشه دولت و نمایندگان مجلس شد، جمعیت صندوق‌های بازنشستگی بود. بر اساس قانون مدیریت خدمات کشوری، دولت باید اقدامات لازم برای ادغام صندوق‌های بازنشستگی را انجام می‌داد و در عین حال نمایندگان مجلس اعتقاد داشتند این کار باید با اجازه مجلس انجام بگیرد. در همین راستا برخی از نمایندگان با تهیه طرحی دو فوریتی خواستار دخالت مجلس در این‌باره برای الزام دولت به کسب مجوز از قوه مقننه شدند اما با تصویب نفاذ یک فوریت از دو فوریت طرح مذکور، عملاً راه برای اعمال نظر سریع مجلس بسته شد و این بار در طرح دو فوریتی دیگری نمایندگان به افزایش اختیارات رئیس مجلس برای ابطال کردن آیین‌نامه‌های داخلی هیات وزیران رای دادند. تصویب طرح افزایش اختیارات رئیس مجلس که با حواشی زیادی نیز همراه بود، در نهایت توانست نظر مجلس برای ابطال آیین نامه دولت در تجمیع صندوق‌های بازنشستگی را تامین کند و حتی قانون جدید را عطف به مسبق نیز کرد تا هر زمان که رئیس مجلس خواست، بتواند آیین نامه‌های اجرایی دولت را ابطال کند. پس از آن، دومین گام مجلس برای گسترش اختیاراتش در بررسی عملکرد دولت، پیشنهاد رئیس مجلس به کمیسیون انرژی برای بررسی راه‌های نظارت بر قراردادهای نفتی بوده اصلی از قانون اساسی که تاکنون اجرایی نشده و تنها درباره قراردادهای تاو و ترکسل در مجلس هفتم با تصویب طرحی، اجرایی قراردادهای دولتی بالای ۲۰ میلیون دلار را منوط به اجازه مجلس کرده بود. پس از آن نیز خبرنامه مربوط به حمایت‌های بی‌چون و چرای هیات رئیسه مجلس از گزارش دارای اشکال فنی دیوان محاسبات از تفریق بودجه برای اقدامات عمرانی و در نتیجه کسادی بازار تولید و رشد بیکاری می‌شود.

□ **۸- افزایش اعتبارات دستگاه‌های خاص**
در حالی که اعتبارات معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری بیش از ۴۰۰ میلیارد ریال کاهش یافته و همچنین باوجود کاهش اعتبارات مهمی مثل طرح‌های علمی، طرح‌های رزد یازده و دفتر مناطق محروم اما اعتبارات بعضی دستگاه‌های خاص به طور غیرمتعارف و بدون تناسب با دیگر دستگاه‌ها و سیاست‌ها رشد چند برابر داشته است. به عنوان مثال اعتبار جاری سال ۱۳۸۸ مبلغ یکصد میلیون دلار، جزء «ج» مبلغ ۶۸۰ میلیون دلار و جزء «ط» این بند ۴۰۰ میلیون دلار از اعتبارات شرکت ملی نفت کسر شده است. همچنین با توجه به جزء «ب» بند ۷ ماده واحده حدود یکپهزار و ۲۸۰ میلیارد تومان درآمد شرکت ملی گاز نیز کاهش

می‌یابد. با توجه به اینکه میانگین فروش گاز، ۱۳ تومان است، در صورتی که سهم شرکت گاز ۲۵ درصد از این مبلغ باشد، میزان درآمد این شرکت تا حدی کاهش می‌یابد که هزینه‌های جاری آن را هم پوشش نمی‌دهد.

- ۵- اجرای قانون مدیریت خدمات کشوری**

قانون مدیریت خدمات کشوری از ۱۵ آذر ۸۶ برای کارکنان دولت لازم‌الاجرا شده و از ۸ مهر ماه ۸۶ برای بازنشستگان اجرا شد. این قانون که در لایحه بودجه سال ۸۸ پیش‌بینی شده بود برای کارکنان دولت از ابتدای سال ۸۸ اجرایی‌شود، با توجه به لزوم پرداخت مابه‌التفاوت سال‌های قبل در قانون بودجه سال جاری بودجه‌ای خاص را می‌طلبد که به جای این میزان اعتبارات، دولت در لایحه در خواست کرده بود که این قانون به صورت پلکنی اجرا شود اما نمایندگان مجلس برای اجرای این قانون تنها دولت را مکلف کردند که ۲۵ هزار میلیارد ریال از سهام قابل عرضه در بورس متعلق به دولت را به سازمان تامین اجتماعی واگذار کند تا سازمان یاد شده از محل فروش و سود حاصل از مالکیت این سهام بار مالی این افزایش را تامین کند. دولت اعتقاد دارد با توجه به رکود اقتصادی، پیش‌بینی منابع ۲۵ هزار میلیارد ریالی از محل واگذاری سهام بنگاه‌های دولتی، به تامین اجتماعی و منابع حاصل برای اجرایی قانون خدمات کشوری و افزایش حقوق بازنشستگان چندان تحقق نخواهد یافت. نمایندگان مجلس در گام دوم، زمانی که دولت قصد داشت تا یکی از مزود این قانون را که ادغام صندوق‌های بازنشستگی بود، اجرا کند، ادعا کردند این کار نیز باید ابتدا به تصویب مجلس برسد و بعد از طرف دولت اجرایی شود. این ادعا نیز برای بار دیگر جدال‌هایی را بین دو قوه اجرایی و مقننه به وجود آورد که در نتیجه آن، قانون افزایش اختیارات رئیس مجلس در صحن علنی تصویب شد و تلاش دولت برای اجرای این ماده از قانون مدیریت خدمات کشوری نیز بی‌نتیجه ماند.

- ۶- طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای**

درباره درآمدها ناشی از واگذاری طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای، دولت پنج هزار میلیارد ریال پیش‌بینی کرده بود که مجلس این رقم را به سه برابر (۱۵ هزار میلیارد ریال) افزایش داد که عدم تحقق این مبلغ با توجه به پیش‌بینی کارشناسی و شرایط بازار قطعی و بنابراین هزینه‌های مرتب‌بر این درآمد نیز قابلیت اجرایی شدن ندارد. به سادته‌ترین بیان در این‌مورد نیز مجلس از همان ابتدا یکپهزار میلیارد ریال کسری بودجه به دولت تحمیل کرد. مجلس همچنین به منابع حاصل از واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای دولت حدود ۵/۹ درصد به لایحه افزود اما این افزایش از محل منابع حاصل از فروش نفت نیست بلکه دولت را موظف کرده از محل واگذاری دیگر دارایی‌های سرمایه‌ای این افزایش را تامین کند.دولت از این محل (واگذاری دیگر دارایی‌های سرمایه‌ای) مبلغ ۷۲ هزار میلیارد ریال را پیش‌بینی کرده بود که مجلس با ۴۱۷/۱ درصد رشد این رقم را به ۱/۲ هزار میلیارد ریال افزایش داد. مجلس همچنین مقرر کرد دولت از محل فروش یادگان‌ها به

کاهش موجب خواهد شد پرداخت یارانه‌ها بویژه یارانه گندم متوقف شود. نگاهی به اعتبارات کالاهای اساسی در لایحه بودجه نشان می‌دهد مجموع یارانه کالاهای اساسی در بودجه سال۸۸ به اندازه یارانه آرد و نان یعنی چهار میلیارد تومان (خرید ۱۱ میلیون تن گندم) است و در صورت عدم تصویب طرح هدفمندسازی یارانه‌ها در مجلس (آن‌هم به گونه‌ای که دولت در نظر داشته است و با همان میزان درآمد برای دولت) باید موضوع اختصاص یارانه به کالاهای اساسی همچون شیر، گندم، آرد و نان دوباره در مجلس شورای اسلامی مطرح شود و پس از آن اعتبار مورد نیاز ضروری باید ارائه‌اگر این میزان از سوی مجلس تصویب نشود وزارت بازرگانی مجبور خواهد شد برای تامین گندم مورد نیاز کشور از ذخایر استراتژیک و سالانه گندم که در حال حاضر حدود سه میلیون تن است، استفاده کند و مشخص نیست با استفاده اجباری از این میزان گندم موجود چگونه می‌توان ریسک افتادن از ذخایر استراتژیک را جبران کرد.

□ **۷- تغییرات کلی در اعتبارات عمرانی**
مجلس در عین حال که در ۱۲۹۵، ردیف اعتبارات عمرانی را تغییر و آن را تا حدود یکپهزار و ۸۰۰ میلیارد ریال افزایش داد، یکپهزار و ۱۶۰ طرح استانی را با حذف ۸۱ قاون اساسی به طرح ملی تبدیل کرد. اما این تنها مشکل بودجه در بخش طرح‌های عمرانی نیست و در حالی که مجلس دولت را مکلف کرده است تا کسری بودجه را از محل بودجه‌های عمرانی جبران کند، بسیاری از تحلیلگران اقتصادی بر این باورند که اگرچه افزایش بی‌رویه بودجه‌های عمرانی کشور می‌تواند تشدید کننده تورم و نقدینگی باشد اما کاهش یا تعدیل طرح‌های عمرانی در حال حاضر که موج رکود و کسادی در دنیا روند صعودی سوسی دیگر از آنجا که دولت به طور قطع توانایی تامین کسری بودجه را از صرفه‌جویی در هزینه اجرایی ندارد، باید با کاهش بودجه عمرانی نسبت به تأمین بخشی از کسری اقدام کند که این موضوع نیز منجر به کاهش فعالیت‌های عمرانی و در نتیجه کسادی بازار تولید و رشد بیکاری می‌شود.

□ **۸- افزایش اعتبارات دستگاه‌های خاص**
در حالی که اعتبارات معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری بیش از ۴۰۰ میلیارد ریال کاهش یافته و همچنین باوجود کاهش اعتبارات مهمی مثل طرح‌های علمی، طرح‌های رزد یازده و دفتر مناطق محروم اما اعتبارات بعضی دستگاه‌های خاص به طور غیرمتعارف و بدون تناسب با دیگر دستگاه‌ها و سیاست‌ها رشد چند برابر داشته است. به عنوان مثال اعتبار جاری سال ۱۳۸۸ مبلغ یکصد میلیون دلار، جزء «ج» مبلغ ۶۸۰ میلیون دلار و جزء «ط» این بند ۴۰۰ میلیون دلار از اعتبارات شرکت ملی نفت کسر شده است. همچنین با توجه به جزء «ب» بند ۷ ماده واحده حدود یکپهزار و ۲۸۰ میلیارد تومان درآمد شرکت ملی گاز نیز کاهش